

Resumé

Bramgåsens historie på Færøerne

Bramgåsen er en fåtallig trækfugl om foråret og efteråret på Færøerne. I 1989 blev et par set med fem æg ved Gróthúsvatn på Sandoy, men de fik ingen unger. I 1990 blev fire Bramgæs af ukendt oprindelse og en sikker undsluppet fangeskabsfugl fra Tórshavn observeret ved Gróthúsvatn (Fig. 1). Et par fik en unge her i 1991, og siden 2005 er ynglebestanden vokset drastisk (Fig. 2). I 2016 talte den samlede bestand således 356 Bramgæs, hvoraf 148 var gæslinger. De første år var de standfugle, men siden 2008 er de trukket væk om vinteren. Trods lovmæssig beskyttelse kan det forventes, at den drastiske bestandsfremgang kan påvirke den lokale befolknings holdning til Bramgæs på Færøerne i retning af krav om regulering af bestanden.

Referencer

- Hammer, S., J.J. Madsen, J.-K. Jensen, K.T. Pedersen, D. Bloch & K. Thorup 2014: The Faroese Bird Migration Atlas. – Faroese University Press, Tórshavn (in Danish with English summary).
- Jensen, J.-K. 1990: Áhugaverdar eygleiðingar í árinum 1989. – Frágreiðing frá Føroya Fuglafrøðifelag 4: 2-6.
- Jensen, J.-K. 1992: Áhugaverdar eygleiðingar í árinum 1991. – Frá

- greiðing frá Føroya Fuglafrøðifelag 6: 5-10.
- Jensen, J.-K. & S. Sørensen 2015: Færøernes fugle – fakta og tal / Faroese Birds – facts and numbers. – Forlagið í Støplum.
- Kampe-Persson, H. 2010: Naturalised geese in Europe. – *Orn. Svecica* 20: 155-173.
- Stefánsson, J.H., K. Hermannsdóttir & S. Guðmundsson 2015: Helsingjar í Austur-Skaftafellssýslu – Stofnstærð og varpútbreiðsla 2014. – Höfn í Hornafirði, Náttúrustofa Suðausturlands.
- Strøm, H. 2017: Barnacle goose (*Branta leucopsis*). – Norwegian Polar Institute. <http://www.npolar.no/en/species/barnacle-geese.html> [accessed March 20, 2017].
- Sørensen, S. & J.-K. Jensen 1991: Rare birds in the Faeroe Islands in 1988 and 1989. – *Dansk Orn. Foren. Tidsskr.* 85: 35-40 (in Danish, with English summary).
- Vang, H.B.M. & J.-K. Jensen 2016: Changes in Greylag Goose population management in the Faeroe Islands. – *Goose News* 15: 8-10.

Forfatterens adresser:

- Sjúrður Hammer (sjurdur@hammer.fo), Institute of Biodiversity, Animal Health & Comparative Medicine, University of Glasgow, Glasgow, UK
- Hanna Joensen, í Soylu 4, FO- 210 Sandur, Faeroe Islands
- Jens-Kjeld Jensen, í Geilini 37, FO-270 Nólsoy, Faeroe Islands

Anmeldelser

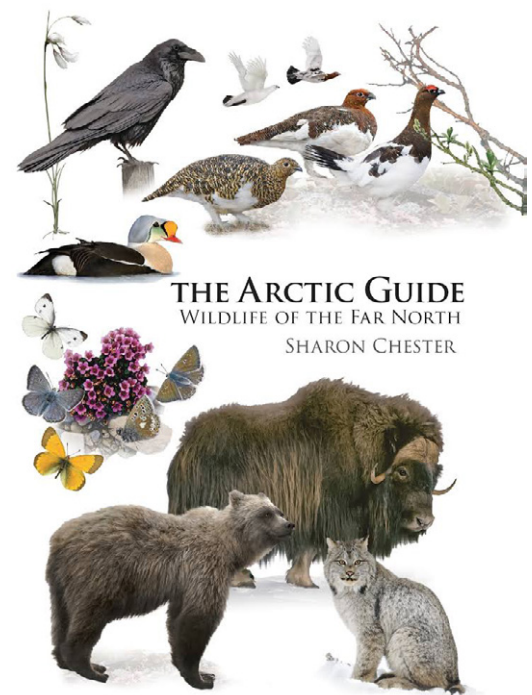
The Arctic Guide

Sharon Chester. *Wildlife of the Far North*. 542 sider, talrige udbredelseskort og farvetavler mv., hft. Princeton University Press, 2016. ISBN 9780691139753. Pris £19,95.

I dag er verden godt dækket af felthåndbøger med fugle, pattedyr og planter osv., men her har vi noget så usædvanligt som en komplet felthåndbog, der dækker hele den cirkumpolare arktiske region med pattedyr (herunder hvaler og sæler), fugle, fisk, insekter (især sommerfugle) og planter (både terrestriske og marine). Dækningen omfatter hele området fra den højarktiske polarørken og tundraområderne og helt ned i nåleskovszonen (tajgaen). En mere komplet felthåndbog over Arktis i bredeste forstand kan næppe fås – og er mig bekendt heller aldrig set for.

Bogen begynder med en ca. 15 sider introduktion til de arktiske økosystemer, deres historiske definition, deres udbredelse, klassificering i forskellige vegetationszoner og geologiske områdetyper, deres morfologi og glaciationskarakteristika, Det Arktiske Ocean og dets bundtopografi, havstrømme osv., havisen og dens egenskaber og variation, osv. Derefter følger beskrivelserne af de forskellige dyr og planter, meget rigt illustreret med farvebilleder og cirkumpolare udbredelseskort, art for art.

Generelt giver bogen et meget positivt indtryk, selv om denne overvældende mangfoldighed naturligvis medfører, at man kan finde en lang række fejl og mangler. Holder vi os til fuglene og ser på udbredelseskortene, så bemærker man fx, at Kortnæbbet Gås' udbredelse i Grønland er fuldstændig forældet. Det samme gælder for Grønlandsfalken. Ifølge kortene findes Thorshanen hverken på Svalbard eller i Østgrønland,

Almindelig Ryle ikke på Svalbard, og den 'boreale' Tredækker ikke i Skandinavien, osv. Disse mangler hænger måske sammen med den amerikanske forfatters manglende kendskab til den skandinaviske litteratur, og fejltagelser her og der i mangfoldigheden af oplysninger i bogen må vel tilgives, men bør selvfølgelig rettes i næste udgave.

Et andet punkt er, at inddragelsen af de nordlige skovområder (og ikke bare den subarktiske birkezone, men også dele af granskovene), som næppe kan siges at være en del af Arktis, betyder, at der er mere end dobbelt så mange fuglearter, som hvis man mere korrekt havde ladet trægrænsen være afgrænsningen af Arktis mod syd. De færreste af os betragter vel fx Gråspurv, Skovspurv, Fuglekonge, Nøddekrige eller Skovskade som særligt arktiske arter – for ikke at nævne alle bogens spætter og ugler.

Mit overordnede indtryk af bogen er ikke desto mindre særdeles positivt. Det vil sandsynligvis være den generelle felthåndbog i nordlige områder i lang tid fremover. Hvis man bruger den i kombination med det for et par år siden publicerede *Arctic Biodiversity Assessment* fra Arktisk Råd, så har man næsten alt, hvad man behøver at vide om Arktis' flora og fauna ved hånden.

Christian Hjort

Oversat fra svensk af Hans Meltofte

Birds of Spain

Eduardo de Juana & Juan M. Varela. 257 sider, talrige kort og plancher, indb. Lynx, 2016. ISBN 978-84-16728-02-2. Pris £ 29,99.

Vidste du, at Løvsangeren er en yderst sjælden ynglefugl i Spanien? Under 100 par! At Ørkenløbereren er uddød på Gran Canaria, at der yngler over 20000 par Lille Tårnfalk i Spanien og flere hundrede tusinde par Iberisk Blåskade, eller at en af de tætteste forekomster af Spansk Kejserørn er tæt på Madrid?

Denne felthåndbog er den engelske oversættelse af den tilsvarende spanske udgave. Den omhandler det spanske fastland, Balearerne, Kanarieøerne og de to spanske enklaver i Nordafrika, Ceuta og Melilla, med i alt 372 regelmæssigt og 206 tilfældigt forekommende arter. Sidstnævnte er ikke alle illustrerede, teksten angiver blot antal observationer til dato, i alt 15 overflødige sider. Desuden godt 300 udbredelseskort og ca. 1000 illustrationer. Også 57 lokaliteter er omtalt, så det er ikke bare en traditionel fieldguide. Taksonomisk sekvens og nomenklatur følger HBW og BirdLife Internationals Illustrated Checklist of the Birds of the World. Teksten omhandler feltkendetegn, habitater, udbredelse (også for Portugal og Sydfrankrig) og trækforhold, samt hvor hyppigt arten forekommer. Størrelsen er lommeegnet.

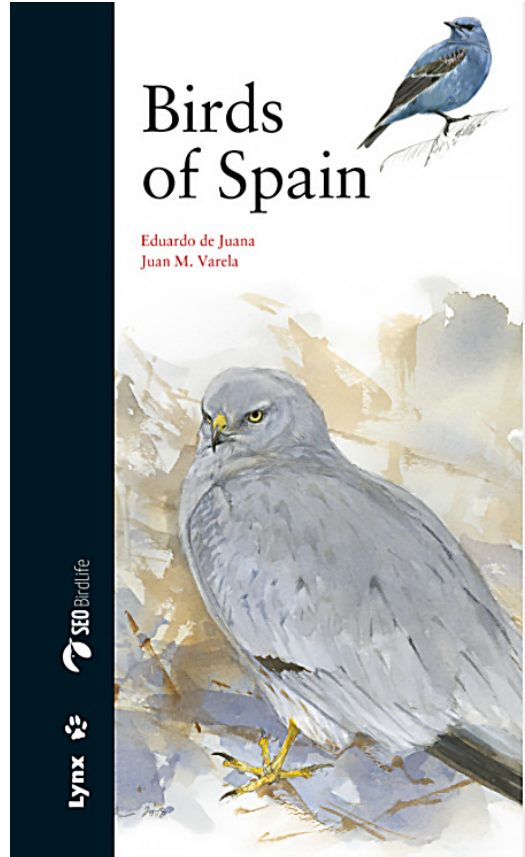
Skal man medbringe denne bog til områderne frem for Lars Svenssons *Fugle i felten*? Måske af to grunde: Det er hurtigere at slå fuglene op, da bogen udelukkende omhandler de spanske arter, og teksten er mere specifik for Spanien navnlig vedrørende hyppighed, udbredelse og habitater. Svenssons bog rummer langt flere illustrationer, også af bedre kvalitet, navnlig af fugle i flugten, og langt flere dragter. Illustrationerne i *Birds of Spain* er dog absolut acceptable. Teksten i Svenssons bog er langt mere udførlig/nørdet.

Siden udgivelsen er Tenerife Blå Bogfinke blevet splittet i Tenerife og Kanarisk (hhv. *Fringilla teydea* og *polatzeki*). Førstnævnte er ret almindelig, Kanarisk blot nogle få hundrede par.

Medtagne nyere splits er Iberisk Grønspætte, Balear-sanger og Iberisk Blåskade. Kanarisk Kravetrappe (Fuertaventura) er derimod ikke udskilt som selvstændig art i denne bog.

Birds of Spain er bestemt at anbefale.

Hans Harrestrup Andersen

The Birds of the Cape Verde Islands

Eduardo Garcia-del-Rey. 235 sider, tabeller og farvefotos bl.a. af forfatteren, indb. Sociedad Ornitológica Canaria, 2016. ISBN: 978-84-606-9528-8. Pris: 69 Euro.

Forfatteren til *The Birds of the Cape Verde Islands* har studeret fuglelivet på 'Atlantens Galapagosøer' i 25 år. Han har tidligere udgivet bøger om fx Tenerife og en tilsvarende check-liste over fuglene på De Kanariske Øer. Denne gang er turen så kommet til Kap Verde, hvorfra den første oversigt i sin tid blev skrevet af D. A. Bannermann (1968). Den blev efterfulgt af en check-liste af C. J. Hazevoet (1995), som blev publiceret af BOU. Bogen er en aktuel status for alle de arter, der gennem tiderne er truffet på øerne. Forfatteren opsummerer og vurderer således fund fra omkring 1800 og frem til i dag.

Bogen bearbejder de 223 arter, der til dato er truffet på øerne inddelt i vurderinger af taksonomi, historisk status, udbre-

delse, bestand, habitat, føde, stemmer, ynglebiologi og fældning. Indledningskapitlerne er meget spændende læsning. Her behandles historien helt tilbage til Codamosto, der i 1456 satte sine fødder på øerne og fandt flere havfugle. Også Christopher Columbus omtales, og han rapporterede, at Pragtfregatfugl var meget almindelig på øerne dengang. Idag er der kun to adulte hunner tilbage, der 'hænger på med neglene' ved Curral Velho. Selveste Charles Darwin besøgte også øerne i 1832 og igen i 1836. Efter øernes historie behandles geografi og klima. Afsnittet om habitater går der let hen over. Mere spændende læsning er afsnittene om ynglende arter, endemer og trægæster.

Kap Verde har fire endemer (Kap Verde-sejler, Razo-lærke, Kap Verde-rørsanger og Kap Verde-spurv) og for tiden 11 endemiske racer eller underarter. Flere af disse kan forventes at få artsstatus i de kommende år, så selvom det er vigtigst at få set de endemiske arter på en tur til Kap Verde, er det også interessant at få underarterne med. Der sluttes af med et lille afsnit om fuglebeskyttelse, og der er der nok at tage fat på. Selvom flere områder er under beskyttelse, er der flere arter, der enten er uddøde eller formentlig forsvinder i de kommende år. Således er Kap Verde-glenten formentlig uddød for nogle år siden, og Vandrefalken er ikke set siden 2004. Det tegner ikke godt. Dernæst nævnes Kap Verde-musvåge og Ådselsgrib, der lige nu klarer sig meget dårligt.

Herefter følger en systematisk og meget seriøs gennemgang af samtlige arter, der er truffet på øgruppen. Forfatteren er detaljeorienteret, så han er omhyggelig og kritisk i sin tilgang til tidligere fund og rapporter. Så hvis man er en seriøs feltornitolog, der elsker datoer og antal, er der utrolig meget godt stof.

Lidt tørt måske, men artsgennemgangen er efter min mening bogens absolutte styrke. Der suppleres med lidt farvefotos som illustrationer til en del arter, men ikke alle. Nogle af fotografierne er ok, men mange er for mørke efter min vurdering.

Bogen er altså ikke en felthåndbog, der kan bruges til bestemmelse af diverse skråpearter over havet med oplysninger om dækfjer og svingfjer – det er ikke forfatterens ærinde. I bogen finder man heller ingen oplysninger om lokaliteter, hvor man kan se de forskellige arter. De oplysninger må man så finde andre steder – det kunne jo så være på www.cloudbirders.com.

Efter hovedafsnittet omkring arterne er der en tabel, hvor de igen nævnes og med oplysning om, på hvilke øer de forskellige arter er truffet. Her finder man også oplysninger om status, dvs. hvorvidt der er tale om en ynglefugl eller trægæst. Denne del kan eventuelt bruges som opslagsværk, og man kan tjekke, om den fugl, man netop har set, er blevet set på den pågældende ø tidligere. Der sluttes af med en længere litteraturliste.

Bogen henvender sig til alle, der skal besøge Kap Verde med interesse for fuglenes forekomst, især dem der holder af detaljer og enkeltfund. For dem, der samler på verdensarter, er der flere gode arter og racer at komme efter, og for WP-twitcherne er der rigtig meget at hente. Nu og da dukker der gæster op fra både Afrika og Amerika – således havde vi selv kun været få dage på øerne, da vi rendte ind i en Lille Sultanhøne ved Barragem de Poilão på Santiago. Arten var ikke tidligere set på Kap Verde, og det illustrerer jo, at der er et ret stort potentiale i årene fremover. Der er formentlig meget, der ikke er opdaget endnu.

Erik Vikkelsø Rasmussen

Efterlysning:

I DOFs fotoarkiv er der rigtig mange gode fuglebilleder, og flere er på vej, men vi mangler i høj grad fotos af fuglefolk i aktion: enlige fugletællere, grupper fx fra træksteder, eller bare folk, der er ude at se på fugle. Send venligst sådanne fotos til Peter Vadum (peter.vadum@dof.dk) med lokaliteten og fotografens navn angivet i filnavnet.
Foto: Marie-Louise Olsen.

